

ANTON BRUCKNER

Symphony no. 3

Netherlands Radio Philharmonic Orchestra

Jaap van Zweden

ANTON BRUCKNER

Symphony no. 3

Netherlands Radio Philharmonic Orchestra

Jaap van Zweden

ANTON BRUCKNER (1824-1896)

Symphony no. 3 in D minor (1876-1877)

Edition Nowak, 1981 (Zweiter Fassung, 1877)

[1]	Gemäßigt, mehr bewegt, misterioso — D minor	22:05
[2]	Andante. Bewegt, feierlich, quasi Adagio — E-flat major	16:02
[3]	Scherzo. Ziemlich schnell — D minor	7:08
[4]	Finale. Allegro — D minor	14:18

total time 59:35

Bruckner - Symphony no. 3

Anton Bruckner meticulously noted it in his calendar: autumn 1872, first rejection of the performance of the Third Symphony in Vienna; autumn 1875, second rejection; September 27, 1877, third rejection. Thanks to the efforts of his good friend Johann (von Ritter) Herbeck (who had conducted the premiere of Schubert's "Unfinished" Symphony), Vienna's Gesellschaft der Musikfreunde decided to programme the work on December 16, 1877, the second concert in the Gesellschaft series. Herbeck was to conduct the Vienna Philharmonic for the occasion in the "Golden Hall" of Vienna's Musikverein. On October 28, however, Herbeck unexpectedly died, putting the premiere in doubt. That same evening, Bruckner sought the support of the influential Reichstag delegate and later Bruckner biographer August Göllerich, a close friend of

Nikolaus Dumba, the Gesellschaft's president. His efforts paid off, and the performance of the Third Symphony was saved. Alas, no conductor could be found who wanted to perform the work, so Bruckner, who was not used to leading an orchestra, took on the – to his mind, thankless – task. The results were predictable. Already in the rehearsals, things started going wrong. The orchestra's musicians showed scant respect for the poor composer. They sabotaged the proceedings by intentionally playing out of tune and weaving odd notes and ornaments into the music. They stubbornly refused to repeat certain phrases and repeatedly laughed at Bruckner to his face. The great composer was the helpless conductor who baptized one of the most impressive compositions in music history in an exceedingly unpleasant atmosphere created largely by notorious troublemakers.

Aside from the unfortunate rehearsals, other aspects of the concert were unfavourable for Bruckner: before the intermission, Joseph Hellmesberger conducted a programme that, to put it mildly, was excessively long: Beethoven's *Egmont Overture* and the Violin Concerto in D minor by Louis Spohr followed multiple arias from Mozart's *Le nozze di Figaro* and Peter von Winter's *Das unterbrochene Opernfest* (already largely forgotten). Were that not enough, there was Beethoven's *Meeresstille und glückliche Fahrt* before Bruckner could present the Third Symphony.

But at the conclusion, the large audience was still fit enough to loudly hiss, whistle and laugh at the piece. Enthusiastic, appreciative applause came from but a handful of faithful devotees and students – among whom Josef Schalk and Gustav Mahler – but it could hardly compete with the

overwhelming merrymaking at the composer's expense. Bruckner was inconsolable and wanted to flee. The audience made clear, they wanted no part of his music. The reviews in the press were not brimming with enthusiasm, though their tone was not solely negative. The feared critic Eduard Hanslick commented that he did not so much offer a critique because he did not understand Bruckner's "gigantic symphony". He saw as in a vision how Beethoven's Ninth struck up a friendship with Wagner's *Walküre*, only to fall under the hooves of her horse.

Of the first version, composed in 1873, and thus also the first of Bruckner's symphonies to be published, no complete manuscript in the composer's hand has survived. We should consider ourselves fortunate that the composer had two copies made that have survived.

One of the two was for Richard Wagner (with a dedication to the master from Bayreuth in exquisite calligraphy).

In the many later revisions, the composer made changes to the original score and replaced a number of pages (which later re-emerged in various libraries) with new ones. Already in 1874, when Bruckner was busy with the first version of his Fourth Symphony, he worked more on the Third, as indicated by a letter on January 12, 1875, to his friend Moritz von Mayfeld. He apparently had plans for a new performance of the piece by the Vienna Philharmonic conducted by Otto Dessoff, who had given Bruckner his word and then in October suddenly told there was no room left that concert season for a performance of the work. But Bruckner did not give up.

On August 1, 1875, he returned to the Vienna Philharmonic with a revised version of the Third, but to his disappointment it was again rejected. On November 5, 1876, Bruckner completed the rhythmic sharpening of the piece (a procedure he employed a number of times, for example in the Masses in D minor, E minor and F minor), after which in 1877 a third, penultimate version was made (the fourth and final drastic revision dates from 1889). Bruckner finished this fundamental revision on October 12, 1877, and the premiere was given, as noted, on December 16 that year. Shortly after, on January 30, 1878, he composed a coda to round off the Scherzo, which is missing from the edition published that year. This coda was first included in Leopold Nowak's 1981 edition for the Bruckner "Gesamtausgabe", the edition used on this CD.

It should also be mentioned that Nowak also arranged for the separate publication of an Adagio that Bruckner composed in 1876 which in relation to the creation history and content can be placed between the first and second versions of the Third Symphony. Although the parts seemed at first incomplete, further investigation in the Austrian "National Library" yielded both the original, though also incomplete, manuscript and surviving material, on the basis of which a musicologically responsible reconstruction could be made. Nowak thus created the possibility of performing the 289-bar movement independently, or in place of the 251-bar Adagio from the 1877 version of the symphony. The Adagio from 1876, incidentally, is not used on this CD.

Aart van der Wal

Translation: John Lydon, Muse Translations

Jaap van Zweden

Amsterdam-born Jaap van Zweden has risen rapidly in little more than a decade to become one of today's most sought-after conductors. He has been Music Director of the Dallas Symphony Orchestra since 2008, and is also Honorary Chief Conductor of the Netherlands Radio Philharmonic Orchestra and Radio Chamber Philharmonic (having been Chief Conductor from 2005-2011). In January 2012 he was announced as Music Director Designate of the Hong Kong Philharmonic Orchestra, where he will take up the post of Music Director in September 2012, for an initial contract of four years. Appointed at nineteen as the youngest concertmaster ever of the Royal Concertgebouw Orchestra, he began his conducting career in 1995 and held the positions of Chief Conductor of the Netherlands Symphony Orchestra (1996-2000),

Chief Conductor of The Hague Philharmonic (2000-2005), and Chief Conductor of the Royal Flemish Philharmonic Orchestra (2008-2011). In November 2011 Jaap van Zweden was named as the recipient of Musical America's Conductor of the Year Award 2012 in recognition of his critically acclaimed work as Music Director of the Dallas Symphony Orchestra and as a guest conductor with the most prestigious US orchestras.

Jaap van Zweden has appeared as guest conductor with many prestigious orchestras across the globe, including the Chicago Symphony, Cleveland and Philadelphia Orchestras, the Munich Philharmonic, WDR Symphony Orchestra Cologne, Orchestre National de France, Oslo Philharmonic, Royal Concertgebouw Orchestra and London Philharmonic Orchestra. Aside from an extensive

symphonic repertoire, opera also plays an important part in van Zweden's career. He has conducted *La Traviata* and *Fidelio* with the National Reisopera, *Madama Butterfly* at the Netherlands Opera, and concert performances of Verdi's *Otello*, Barber's *Vanessa* and Wagner's *Lohengrin*, *Die Meistersinger von Nürnberg* and *Parsifal* at the Concertgebouw with the Netherlands Radio Philharmonic and the Netherlands Radio Choir.

Recent highlights have included highly acclaimed debuts with the Tonhalle-Orchester Zurich and the Boston Symphony (at the Tanglewood Festival) and his BBC Proms debut conducting the Netherlands Radio Philharmonic Orchestra in Bruckner's *Eighth symphony*. Other important engagements include subscription debuts with the New York Philharmonic, Boston Symphony,

and return visits to the Orchestre National de France, Philadelphia Orchestra, the Chicago and St Louis Symphony Orchestras, and the Rotterdam Philharmonic, Monte Carlo Philharmonic and London Philharmonic Orchestras.

Jaap van Zweden has made numerous acclaimed recordings which include Stravinsky's *Rite of Spring* and *Petrushka*, and the complete Beethoven and Brahms symphonies. He is currently recording the cycle of Bruckner symphonies with the Netherlands Radio Philharmonic for Octavia and Challenge Records International, with symphonies 2, 4, 5, 7, 8 and 9 already released to great critical acclaim. He has recorded Mahler's Symphony no. 5 with the London Philharmonic, and his highly acclaimed performances of *Lohengrin*, *Die Meistersinger* and *Parsifal* are also available on CD/DVD.

For the Dallas Symphony's own record label he has released the symphonies of Tchaikovsky (Nos. 4 and 5) and Beethoven (5 and 7). In August 2010 he recorded Mozart Piano Concertos with the Philharmonia Orchestra and David Fray.

Netherlands Radio Philharmonic Orchestra

The Netherlands Radio Philharmonic Orchestra worked with the world's foremost guest conductors, including Leopold Stokowsky, Kirill Kondrashin, Antal Doráti, Riccardo Muti, Kurt Masur, Mariss Jansons, Michael Tilson Thomas, Gennady Rozhdestvensky and Valery Gergiev. World premieres and Dutch premieres of works by among others Koechlin, Martin, Franssens, Koolmees, Padding, Francesconi, Janáček, De Raaff, Ustvolskaja, Vriend and Rijnvos were praised by critics and audience. Chief Conductor Jaap van Zweden has been succeeded by Markus Stenz in August 2012.

The Netherlands Radio Philharmonic Orchestra serves the Dutch Public Broadcasting Service and occupies a prominent place in two series at the Amsterdam Concertgebouw - the NTR ZaterdagMatinee (*Saturday*

Matinee) and the Zondagochtend Concerten (*Sunday Morning Concerts*) - as well as the Vrijdag van Vredenburg (*Friday Vredenburg*) series in Utrecht. The orchestra guarantees adventurous concert programming, high quality performance and a plethora of concert performances of opera.

In the preceding years the orchestra was invited outside the Netherlands for the Festival Musica in Strasbourg to perform Olivier Messiaen's magnum opus *La Transfiguration de Notre Seigneur Jésus Christ* with the Netherlands Radio Choir under the direction of Reinbert de Leeuw and for several concerts during the Sun Festival in Singapore with Jaap van Zweden. In the 2009-2010 concert season the orchestra undertook a tour to Great Britain, Germany and Austria. In August 2011 the Netherlands Radio Philharmonic Orchestra made its highly acclaimed BBC Proms debut

with Jaap van Zweden and
Bruckner's *Eighth symphony*.

The orchestra's discography is impressive. Ongoing recording projects include a Bruckner-cycle under the direction of Jaap van Zweden for Challenge and the complete Shostakovich symphonies led by the British conductor Mark Wigglesworth for BIS. Wagner's *Parsifal*, performed by the Netherlands Radio Philharmonic Orchestra, the Netherlands Radio Choir and vocal soloists under the direction of Jaap van Zweden, was recorded recently for Challenge Records and was awarded the Edison Klassiek 2012 in the Opera category.

www.radiofilharmonischorkest.nl

Bruckner - Symfonie nr. 3

Anton Bruckner had het nauwgezet in zijn kalender bijgehouden: herfst 1872: eerste afwijzing van de uitvoering van de Derde symfonie in Wenen; herfst 1875: tweede afwijzing; 27 september 1877: derde afwijzing. Dankzij echter de inspanningen van zijn goede vriend Johann (von Ritter) Herbeck (hij had onder meer de première van Schuberts 'Onvoltooide' geleid) besloot de Weense Gesellschaft der Musikfreunde het werk alsnog op het programma te zetten, en wel op 16 december 1877, het tweede concert in de reeks 'Gesellschaft'-concerten. Herbeck zou bij die gelegenheid de Wiener Philharmoniker dirigeren in de bekende 'gouden zaal' van de Weense Musikverein. Op 28 oktober overleed Herbeck echter plotsklaps en daardoor kwam de première prompt op losse schroeven te staan. Nog diezelfde avond zocht Bruckner steun bij de invloedrijke afgevaardigde van de

Reichtstag en latere Brucknerbiograaf August Göllerich, een goede vriend van Nikolaus Dumba, de president van de Gesellschaft. Het resultaat liet niet op zich wachten, de inspanningen werden beloond: de uitvoering van de Derde symfonie bleef gehandhaafd. Helaas, er was geen enkele dirigent te vinden die het werk wilde uitvoeren en dus zat er niets anders op dan dat Bruckner, die niet gewend was om een orkest te leiden, zelf die in zijn ogen ondankbare taak ter hand nam. Zoals te voorzien was gebeurde: al tijdens de repetities ging het mis. Orkestleden toonden niet of nauwelijks respect voor de arme componist, er werd doelbewust gesaboteerd door letterlijk vals spel en het eigenzinnig invlechten van noten en versieringen, ze weigerden halsstarrig om bepaalde frases te herhalen en Bruckner werd zelfs herhaaldelijk midden in het gezicht uitgelachen. De grote componist was de onbeholpen

dirigent die een van de meest indrukwekkende composities uit de muziekgeschiedenis ten doop moest houden in een uiterst onaangename sfeer die voornamelijk werd bepaald door notoire dwarsliggers.

Maar afgezien van die onfortuinlijk verlopende repetities stond het concert voor Bruckner toch al niet in een gunstig teken: kapelmeester Joseph Hellmesberger dirigeerde voor de pauze een programma dat op zijn zachtst gezegd overmatig lang uitviel: op Beethovens *Ouverture Egmont* en het *Vioolconcert in d* van Louis Spohr volgden meerdere aria's uit Mozarts *Le nozze di Figaro* en Peter von Winters *Das unterbrochene Opernfest* (al lang en breed in de vergetelheid geraakt); en alsof dat nog niet genoeg was, ook nog Beethovens *Meeresstille und glückliche Fahrt*, alvorens Bruckner met zijn Derde symfonie mocht

aantreden. Maar na afloop bleek het toegestroomde publiek nog fit genoeg om zich luidkeels sissend, fluitend en vooral lachend over het stuk uit te laten. Het enthousiaste, waarderende applaus van een niet meer dan handvol trouwe vereerders en leerlingen, waaronder Josef Schalk en Gustav Mahler, kon tegen deze opgelegde joligheid uiteraard niet op. Bruckner was ontroostbaar, hij wilde weg, het publiek was duidelijk geweest, het wilde niets van hem weten. Ook de perskritieken liepen niet over van enthousiasme, al was de toonzetting niet alleen maar negatief. Zo merkte de gevreesde criticus Eduard Hanslick onder meer op dat hem niet zozeer een kritiek paste omdat hij Bruckners 'gigantische symfonie' niet begreep. Hij zag als in een visioen hoe Beethovens *Negende* vriendschap sloot met Wagners *Walküre* om ten slotte onder de hoeven van haar paard te geraken.

Van de eerste versie, gecomponeerd in 1873 en daarmee tevens de eerste symfonie van Bruckner die werd uitgegeven, is helaas geen complete partituur in het handschrift van de componist overgeleverd. We mogen ons daarom extra gelukkig prijzen dat de componist twee afschriften liet maken die bewaard zijn gebleven. Een van de beide exemplaren was voor Richard Wagner bestemd (met een van fraai gekalligrafeerde letters voorziene opdracht aan de meester uit Bayreuth).

In de vele latere revisies bracht de componist de wijzigingen in de oorspronkelijke partituur aan en verving hij een aantal bladzijden (ze doken later in verschillende bibliotheken alsnog op) door nieuwe. Al in 1874, Bruckner werkte toen aan de eerste versie van zijn Vierde symfonie, nam hij de Derde opnieuw onder handen, getuige een brief van

12 januari 1875 aan zijn vriend Moritz von Mayfeld, blijkbaar met het oog op een uitvoering van het werk in de herfst van 1874 door de Wiener Philharmoniker onder Otto Dessoff. Hij had Bruckner zijn woord gegeven, maar liet in oktober doodleuk weten dat in het lopende concertseizoen geen ruimte meer overbleef voor een uitvoering van het werk.

Bruckner gaf het echter niet op. Op 1 augustus 1875 stapte hij opnieuw naar de Wiener Philharmoniker met de tot dan herziene versie van de Derde, maar tot zijn grote teleurstelling volgde opnieuw een afwijzing. Op 5 november 1876 legde Bruckner de laatste hand aan de ritmische aanscherping van het werk (een procédé dat hij vaker toepaste, onder meer bij zijn missen in d, e en f), waarna in 1877 de derde en daarmee voorlaatste versie ontstond

(de vierde en laatste drastische revisie dateert uit 1889). Deze ingrijpende omwerking voltooide Bruckner op 12 oktober 1877, de première vond, zoals we al eerder zagen, plaats op 16 december van dat jaar. Kort daarop, op 30 januari 1878, componeerde Bruckner nog een coda ter afronding van het Scherzo, die evenwel ontbreekt in de eveneens in dat jaar gedrukte uitgave. Deze coda werd voor het eerst opgenomen in de uitgave van Leopold Nowak uit 1981 in het kader van de Bruckner 'Gesamtausgabe'. Het is deze uitgave die voor deze cd is gebruikt.

Niet onvermeld mag blijven dat Nowak eveneens zorgde voor de afzonderlijke publicatie van een Adagio dat Bruckner in 1876 componeerde en gemeten naar ontstaansgeschiedenis en inhoud tussen de eerste en de tweede versie van de Derde symfonie kan worden

gepositioneerd. Het aangetroffen stemmenmateriaal bleek in eerste instantie weliswaar onvolledig, maar verdere naspeuringen in de muziekarchieven van de Oostenrijkse 'Nationalbibliothek' leverden zowel het oorspronkelijke – zij het evenmin complete – handschrift op als nog resterend materiaal, aan de hand waarvan een musicologisch verantwoorde reconstructie kon worden gemaakt. Aldus had Nowak de mogelijkheid geschapen om het 289 maten tellende stuk óf zelfstandig uit te voeren, óf in de plaats te stellen van het uit 251 maten bestaande Adagio uit de versie uit 1877. Het Adagio uit 1876 maakt overigens geen deel uit van deze cd-uitgave.

Aart van der Wal

Jaap van Zweden

De dirigentencarrière van Jaap van Zweden heeft zich in korte tijd stormachtig ontwikkeld. Inmiddels is hij een van de meest veelgevraagde dirigenten. Sinds 2008 is hij Music Director van het Dallas Symphony Orchestra. Jaap van Zweden is ere-chefdirigent van het Radio Filharmonisch Orkest en ere-dirigent van de Radio Kamer Filharmonie.

In januari 2012 tekende hij een contract van vier jaar als chef-dirigent van het Hong Kong Philharmonic Orchestra met ingang van september 2012.

Op 19-jarige leeftijd begon Jaap van Zweden als jongste concertmeester ooit bij het Koninklijk Concertgebouworkest. In 1995 begon hij zijn loopbaan als dirigent. Hij was chef-dirigent van het Orkest van het Oosten (1996-2000), het Residentie Orkest (2000-2005), het Radio

Filharmonisch Orkest en de Radio Kamer Filharmonie (2005-2011/12) en de Filharmonie (2008-2011).

In november 2011 werd hem de Musical America Conductor of the Year Award 2012 toegekend voor zijn bijzondere prestaties als chef-dirigent van het Dallas Symphony Orchestra en voor zijn gastoptredens bij tal van andere prestigieuze symfonieorkesten in de Verenigde Staten.

Jaap van Zweden vervulde gast-directies bij onder meer het Chicago Symphony Orchestra, de orkesten van Cleveland en Philadelphia, de Münchner Philharmoniker, WDR Sinfonie-orchester Köln, Orchestre National de France, Oslo Philharmonic, Koninklijk Concertgebouworkest en London Philharmonic Orchestra. Naast het veelomvattende symfonische repertoire speelt opera een belangrijke rol in Van Zweden's carrière. Hij dirigeerde Verdi's

La Traviata, Beethovens *Fidelio* en Barbers *Vanessa*. Met *Madama Butterfly* maakte hij zijn debuut bij de Nederlandse Opera. In de ZaterdagMatinee leidde hij het Radio Filharmonisch Orkest en het Groot Omroepkoor in zeer enthousiast ontvangen concertante uitvoeringen van Wagners *Lohengrin*, *Die Meistersinger von Nürnberg* en *Parsifal* in het Concertgebouw.

Recente hoogtepunten in de carrière van Jaap van Zweden waren zijn debuutoptredens met het Tonhalle-Orchester Zurich, het Boston Symphony Orchestra (tijdens het Tanglewood Festival) en de BBC Proms, waar hij Bruckners *Achtste symfonie* uitvoerde met het Radio Filharmonisch Orkest. Andere belangrijke engagementen zijn van Zwedens eerste optredens bij het New York Philharmonic en het Boston Symphony Orchestra. Jaap

van Zweden is teruggevraagd bij het Orchestre National de France, Philadelphia Orchestra, de orkesten van Chicago en St. Louis, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, de Monte Carlo Philharmonic en het London Philharmonic Orchestra.

Jaap van Zweden verleende medewerking aan veelgeprezen opnamen als Stravinsky's *Le sacre du printemps* en *Petrushka*, als ook opnamen van de complete symfonieën van Beethoven en Brahms. Voor Octavia en Challenge neemt hij met het Radio Filharmonisch Orkest alle symfonieën van Bruckner op. De reeds verschenen symfonieën nrs. 2, 4, 5, 7, 8 en 9 zijn door de vakpers lovend ontvangen. Met het London Philharmonic nam hij Mahlers *Vijfde symfonie* op. De door pers en publiek toegejuichte uitvoeringen van *Lohengrin*, *Die Meistersinger* en *Parsifal* zijn ook uitgebracht op

cd en dvd. Op het eigen label van het Dallas Symphony Orchestra zijn Tsjaikovsky's 4de en 5de symfonie en Beethovens 5de en 7de symfonie uitgebracht. In augustus 2010 nam hij pianoconcerten van Mozart op met het Philharmonia Orchestra en David Fray.

Radio Filharmonisch Orkest

Het Radio Filharmonisch Orkest (RFO) werkte samen met tal van befaamde gastdirigenten, onder wie Leopold Stokowski, Kirill Kondrasjin, Antal Doráti, Riccardo Muti, Kurt Masur, Mariss Jansons, Michael Tilson Thomas, Gennady Rozhdestvensky en Valery Gergiev. Het orkest verzorgde door pers en publiek toegejuichte Nederlandse première en wereldpremières van onder anderen Koechlin, Martin, Franssens, Koolmees, Padding, Francesconi, Janáček, De Raaff, Oetsvolskaja, Vriend en Rijnvos. Chef-dirigent Jaap van Zweden is in augustus 2012 opgevolgd door Markus Stenz. Het RFO staat in dienst van de publieke omroep en speelt een belangrijke rol in de series de ZaterdagMatinee en Het Zondagochtend Concert in het Amsterdamse Concertgebouw, alsook De Vrijdag van Vredenburg

in Utrecht. In het Nederlandse muziekleven onderscheidt het orkest zich door bijzonder geprogrammeerde symfonische concerten en heeft het zich bovendien opmerkelijk geprofileerd met concertante opera-uitvoeringen.

Naast de vele concerten in de omroepseries is het RFO eveneens te horen op diverse internationale podia. Het orkest manifesteerde zich op het Festival Musica 2008 in Straatsburg onder leiding van Reinbert de Leeuw met Messiaens meesterwerk *La Transfiguration de Notre Seigneur Jésus Christ*, op het Sun Festival 2009 en tijdens concertreizen naar Groot-Brittannië, Duitsland en Oostenrijk onder leiding van Jaap van Zweden. In augustus 2011 maakte het RFO zijn veelgeprezen debuut in de BBC Proms met Jaap van Zweden en Bruckners *Achtste symfonie*.

De discografie van het RFO is zeer omvangrijk. Lopende opnameprojecten zijn de Bruckner-cyclus onder leiding van Jaap van Zweden voor Challenge en de Sjostakovitsj-cyclus met de Britse dirigent Mark Wigglesworth voor BIS. De live-opnamen van Wagners *Lohengrin*, *Die Meistersinger von Nürnberg* en *Parsifal*, uitgevoerd door het RFO, het Groot Omroepkoor en vocale solisten onder leiding van Jaap van Zweden, zijn uitgebracht op QuattroLive resp. Challenge en zijn internationaal zeer goed ontvangen. *Parsifal* is onderscheiden met de Edison Klassiek 2012 in de categorie Opera.

www.radiofilharmonischorkest.nl

PREVIOUSLY RELEASED ON CHALLENGE CLASSICS

check www.challengerecords.com for availability

- CC72326 **RICHARD WAGNER / arranged by Henk de Vlieger**
Meistersinger - an orchestral tribute
Edo de Waart, Netherlands Radio Philharmonic Orchestra
- CC72384 **RICHARD WAGNER / arranged by Henk de Vlieger**
Der Ring - Tristan und Isolde - Parsifal / Orchestral adventures
Edo de Waart, Netherlands Radio Philharmonic Orchestra
- CC72517 **HECTOR BERLIOZ**
La damnation de Faust
**Bernard Haitink, Netherlands Radio Philharmonic Orchestra,
The Netherlands Radio Choir**
- CC72519 **RICHARD WAGNER**
Parsifal
**Jaap van Zweden, Netherlands Radio Philharmonic Orchestra,
Netherlands Radio Choir & State Male Choir Latvija**

- CC72519 **BENJAMIN BRITTEN**
War Requiem
**Jaap van Zweden, Reinbert de Leeuw,
Netherlands Radio Philharmonic Orchestra,
Netherlands Radio Choir & Netherlands Children's Choir**
- CC72538 **RICHARD RIJNVOS**
Uptown | Downtown - an urban panorama in six movements
**Netherlands Radio Chamber Philharmonic,
Netherlands Radio Philharmonic Orchestra,
Celso Antunes | John Snijders**
- CC72549 **ANTON BRUCKNER**
Symphony no. 8
**Jaap van Zweden
Netherlands Radio Philharmonic Orchestra**

This High Definition Surround Recording was Produced, Engineered and Edited by Bert van der Wolf of NorthStar Recording Services, using the 'High Quality Musical Surround Mastering' principle. The basis of this recording principle is a realistic and holographic 3 dimensional representation of the musical instruments, voices and recording venue, according to traditional concert practice. For most older music this means a frontal representation of the musical performance, but such that width and depth of the ensemble and acoustic characteristics of the hall do resemble 'real life' as much as possible. Some older compositions, and many contemporary works do specifically ask for placement of musical instruments and voices over the full 360 degrees sound scape, and in these cases the recording is as realistic as possible, within the limits of the 5.1 Surround Sound standard. This requires a very innovative use of all 6 loudspeakers and the use of completely matched, full frequency range loudspeakers for all 5 discrete channels. A complementary sub-woofer, for the ultra low frequencies under 40Hz, is highly recommended to maximally benefit from the sound quality of this recording.

This recording was produced with the use of Sonodore microphones, Avalon Acoustic monitoring, Siltech Mono-Crystal cabling and dCS Converters.

www.northstarconsult.nl

Executive producer: Anne de Jong
Recording at: Studio MCO 5, Hilversum, Holland
Recording dates: 21-23 December 2011
Recording Producer, Mix & Editing: Bert van der Wolf
Recording: NorthStar Recording Services BV
A&R Challenge Records International: Wolfgang Reihing
Liner notes: Aart van der Wal
Translation: John Lydon, Muse Translations
Booklet editing: Wolfgang Reihing
Cover photo: ©Erwin Olaf
Courtesy: Flatland Gallery, Utrecht
Art direction: Marcel van den Broek, new-art.nl

www.radiofilharmonischorkest.nl
www.challengerecords.com

